

niso znane podrobnosti. Ti črnogledi vidijo pri takih stanovskih ustanovah navadno le korita, pri katerih se pase nekaj posameznikov. O pravem in resničnem delu se tem ljudem niti ne sanja.

Kakor pa ni nobena človeška ustanova pod božjim solncem popolna, tako prav gotovo se niso popolne naše gospodarske in socialne ustanove. In tudi nikoli ne bodo do cela. Zakaj življenje in čas proizvajata neprestano nove prilike in nove potrebe. In tem se je treba prilagoditi. Če ne, gresta preko nas. Kar je bilo dobro in prav še pred dvajsetimi leti, to danes marsikdaj odpove. Zato pa moramo tudi te svoje ustanove izpopolnjevati in jih prilagoditi sedanjim prilikam. Sicer ne na nos in vrat, ampak stopnjama in previdno. To pa moremo storiti le, ako pri njih sodelujemo kot pravnoveljavni člani. Tako potem lahko spoznamo resnične napaake. In če jih zasledimo, ni samo naša pravica, temveč tudi neizprosna dolžnost, da jih bičamo na pravem mestu in o pravem času. Razen ene, dveh izjem, imajo vse naše gospodarske in socialne ustanove neprimerno nizko število članstva. Če šteje idejna stanovska organizacija nad 3000 članov, potem je nepravilno in pa tudi nezdravo, da jih šteje gospodarska stanovska ustanova komaj par sto. Potem taka ustanova resnično ne nosi več upravičeno pridevka stanovska. To je potem prav za prav le ustanova ozkega kroga posameznikov, kateri pripadajo našemu stanu.

Zato moramo neprestano stremeti za tem, da pridobimo svojim gospodarskim in socialnim ustanovam primerno število članstva, ki bo vsaj v pravem razmerju s števi-

lom članstva pri idejni stanovski organizaciji. Idealni cilj naš mora biti pri tem ta, da bo vsak član idejne organizacije tudi član stanovskih gospodarskih in socialnih ustanov.

Vem, da je ta cilj še daleč in ga ne bomo mogli tako hitro uresničiti, zlasti ne v sedanjih gospodarskih prilikah. Približamo se mu pa kljub temu lahko vsako leto za nekaj korakov. Da se bo to zgodilo že v doglednem času, o tem sem tako trdno uverjen, kakor sem siguran, da bom umrl. Slovensko učiteljstvo je že izvedlo in doseglo marsikaj nepričakovanega še celo v tistih časih, ko je bilo še razdvojeno. Pa bi ne izvedlo in doseglo, ko je idejno strnjeno in kompaktno? Le hoteti je potreba!

Vsa ta dejstva morajo imeti pred očmi naša sreska učiteljska društva. Vsaj ta bi morala biti vsa včlanjena pri vseh naših gospodarskih ustanovah. Pa ne samo z enim, ampak z večjim številom deležev. Te deleže naj bi vplačevala brez posebne obremenitve članstva iz letnih prihrankov, enkrat za to, drugič za drugo ustanovo. Nekatera bi lahko postala celo ustanovniki z večjo vsoto, če se slučajno prihrani. Vsaj del rezerve bi prišel na ta način v kroženje in v prid našim ustanovam. Mesto da leži v poštni hranilnici, v drugih denarnih zavodih ali pa celo doma, bi tako koristil stanu in njegovim ustanovam.

Tega dejstva menda ni potreba še posebej utemeljevati. In vendar je še dokaj sres. učiteljskih društev v naši sekciji, ki niso člani niti ene gospodarske stanovske ustanove, dasi bi bila lahko že pri vseh. Pa jim ni prišlo na misel. Tudi to je stanovsko gospodarska neorientiranost in — nezavednost.

Pa bodi za danes dovolj!

V obrambo naših kmetsko in gospodinjsko nadaljevalnih šol

SMER KMETSKO IN GOSPODINJSKO NADALJEVALNIH ŠOL V DRAVSKI BANOVINI

V odgovor na notico: »Kmetijski pouk šoli odrasle mladine« objavljeno v »Pohodu« dne 18. t. m. podajamo v izveščku le par stavkov iz pravilnika za te šole.

Točka 3 pravilnika se pa glasi: (§ 2, t. 3): Kmetško-nad. šola mora upoštevati krajevne razmere in potrebe; iz njih naj organično raste v stalno ljudsko prosvetno središče duhovne, poklicne, narodne in državljanske vzgoje vsega kmetijskega ljudstva. — Ta točka je v pravilniku že od l. 1928. Učni načrt ima poseben predmet: Državoznanstvo, združeno z državljansko vzgojo.

Iz odlokov kraljevske banske uprave, po katerih navodilih učiteljstvo dela, naj navedemo le par odstavkov:

Nadaljevalna šola mora v kmetu krepiti spoznanje in zavest, da je kriza kmetijskega stanu žalostna nujnost svetovne gospodarske krize ter da je rešitev možna z razumnim združnim delom v močni Jugoslaviji. Nadaljevalna šola mora gojiti in širiti ne samo med učenci, ampak med prebivalstvom sploh zdrav optimizem, ki ga ne morejo streti ne trenutni neuspehi ne težke gospodarske prilike.

Z zdravim optimizmom in z veseljem do ustvarjanja dela morajo te šole smotreno prepojit doraščajoči kmetijski rod, da bo kljub duhovni in gospodarski depresiji z nezlomljivo voljo gradil zdravo kmetijsko in jugoslovansko kulturo.

IZ SEJE ODBORA UČITELJIC GOSPODINJSKO NADALJEVALNIH ŠOL

Dne 25. novembra t. l. se je vršila v Ljubljani prva seja ožjega odbora učiteljic gospodinjsko nadaljevalnih šol. Na zadnji seji, ki je bila 10. novem. pred delovnim občestvom v Celju se je sklenilo ustanoviti poleg širjega tudi ožji odbor 3 članic, ki bo imel redne seje vsaj vsak mesec.

Namen ustanovitve tega odbora je poživljenje in poglobitev dela gospodinjsko nadaljevalnih šol, kakor tudi medsebojnega stika z voditeljicami. Radi tega se je izvršila v šir-

jem odboru sprememba. Tovarišica Marija Pleškova je prevzela podpredsedstvo ter vodi vse delo ožjega odbora, tajnica je tov. Andreja Grum-Skuljeva, blagajničarka tov. Marta Plavšakova, ostali odbor je neizpremenjen s tov. Anko Mešičkovo, kot predsednico. Zgoraj imenovane 3 tovarišice tvorijo ožji odbor.

Na seji ožjega odbora v Ljubljani se je razpravljalo o članku: Kmetijski pouk šoli odrasle mladine, ki ga je objavil »Pohod« 18. nov. t. l., v katerem žali učiteljstvo teh šol kakor bi nadaljevalno šolstvo širilo partikularizem med kmetisko mladino. Odbor je sestavil spomenico ter jo odposlal gg. banu, podbanu in banski upravi, s prošnjo, da se to šolstvo posebno zaščiti in krivci pozovejo na odgovor.

Tovarišice, ne pustite se begati po tem in sličnih napadih. Spomnite se samo na zadnje občestvo v Celju, kjer smo kot velika duhovno visoko stoječa skupščina razmotrivali kako pomaga gospodinjsko nadaljevalna šola kmetiskim ženam s tem, da jih uči preudarnega gospodinjstva, jih vzgaja v dobre matere in državljanke ter kakšna pota zavzamemo zavedno tudi za naprej, vse v korist in procvit naše države Jugoslavije.

Bodimo si v svesti pravilnosti svojega programa, po katerem delamo že od prvega početka nadaljevalnih šol, ki smo ga ponovno izpovedale na delovnem občestvu v Celju: zdrava sodobna kmetijska kultura, praktična vzgoja kmetijske gospodinje, ljubezen in zvestoba do države.

Razposlane so se okrožnice za prigrisitev v počitniški pripravljalni tečaj, kakor je bilo sklenjeno na občestvu. Ena voditeljica v srežu je dobila okrožnico, ki jo bo raztolmačila na društvenem zborovanju JUU. Vse tovarišice, ki so dobile to okrožnico, naj akcijo dosledno izvedejo v korist zdravega razvoja tega šolstva.

Na željo voditeljic ponovno objavimo imena zastopnic po okrožjih.

Mešiček Anka, Krčevina pri Mariboru: Maribor desni in levi breg, Dravograd, Prevalje, Ptuj.

Pleško Marija, Vrhnika: Ljubljana — okolica, Logatec.

Tako delo zahteva poštenega, značajnega, iskrenega človeka, takega, ki se zna žrtvovati, ki zna in more sebe zatajiti, ki se je dokopal do onega velikega spoznanja, da je edini smisel človekovega življenja — delo. Ko smo stali ob grobu vsi oni, ki smo kdaj poslušali njegovo besedo, nam je bilo to spoznanje bridko. Bila je slovenska beseda, ki jo je oznanjal. Strogo, očitajoče, dosledno, neizprosno. Kdo je danes še, ki bi vse svoje življenje posvetil pravilnosti oblikovanja, da bi ostala izražena misel čista in jasna? Često premišljujem tole, da je vendarle vključ vseh študentovskih jezi in nerazumevanju, vsaka rdeča pika, klicaj ali vprašaj, košek ljubezni in hotenja nekomu dobro storiti. In če pomislimo še na to, da bi vse tisto posušeno rdečilo na mrtvem papirju odtehtalo kri živega človeka, je to dokaz, pred katerim je treba kloniti glavo in mnogo misliti. Ni dajal s suho besedo in brezizrazno kretnjo, marveč s svežim glasom in preudarno ter v smehu in veselju. Prav tako je bilo vse njegovo delo in ne samo v šoli, tudi drugje. Kakor ga bo težko pogrešala šola, tako ga bodo težko pogrešala vsa ona številna društva, pri katerih je bil aktivni in požrtvovalni delavec. Človek, katerega življenjska pot ni bila z rožicami postлана, marveč grenka, preprežena z vsemi težavami in bridkosti življenjske usode, more biti pač samo dober učitelj — pedagog.

Vsi, ki smo stali ob grobu, smo občutili to resnico, ki je ne more spremeniti nihče. Pred nami se je vila vsa ona dolga pot, ki jo je začel tam nekje ob vznožju Pohorja in ki ga je vodila v široki svet skozi Dunaj in Pra-

Andreja Grum-Skuljeva, Gabrk p. Škofja Loka: Kranj, Radovljica, Kamnik, Škofja Loka.

Plavšak Marta, Trbovlje: Laško, Litija, Brežice.

Rodič Tinca, Stopiče pri Novem mestu: Kočevje, Krško, Novo mesto.

Jankovič Mira, Vojnik pri Celju: Celje, Gornji grad, Slovenjgradec.

Burdian Pavla, Šmarje pri Jelšah: Konjice, Šmarje pri Jelšah.

Pečnik Angela, Centiba, Prekmurje: Dolina Lendava, Muska Sobota, Ljutomer.

Vse voditeljice naj pošiljajo svoje želje, predloge in nasvete svojim zastopnicam po okrožjih, zastopnice pa na odbor tajnici.

KMETIJSKI POUK ŠOLI ODRASLE MLADINE.

Nekdo je v »Pohodu« z dne 18. novembra orisal stanje našega kmetško-nadaljevalnega šolstva in nas na način, ki kaže tega skrbnega dopisnika v čudni luči.

Najbrž se je šele zbudil, da ve le to, kar se godi v tujini; tega, kar je pri nas, pa ne. Če bi se hotel resno informirati, preden je napisal ta članek, bi dobil lahko točne podatke pri banovini in pri naši sekciji. Lahko se prepriča, da smo tudi mi sami informirani o gibanju v tujini in tudi, da se je izjavil ravno o tem našem delu neki organizator tega šolstva v tujini pohvalno.

Večkrat smo se že uverili, da mnogi ne čutijo, da se je čas premaknil in da sme zahtevati pravice zase vsak, da se njegovo delo ne prizna samo z lepo besedo. Še vedno mislijo nekateri, da je v interesu napredka, če si domišljajo, da imajo monopol na vse, drugi pa naj le delajo in molče. Pri raznih strokovnih društvih se pojavljajo vsako leto trenja; ne vsled tega, ker zahtevamo povsod zastopstvo, kjer delamo, ampak vsled animoznosti proti našemu stanu.

Če je piscu res za to, da pomaga narodu — saj piše, da je življenje danes resno, strogo in realno — bo iskal v dosegu uspehov, sodelovanja in pomoči vseh onih, ki posvečajo temu delu največjo pažnjo. Tako delamo

mi. Nezaupanje napram stanu pa vzbujajo le slabici.

Pisce članka tudi ne more razumeti, da potrebuje šoli odrasle fant neko podlago, splošno kmečko izobrazbo, ki mu omogoči, da lahko sledi strokovnim predavanjem. Če ne bomo tega nudili mi mladini, kdo pa naj drugi. Zdi se mi, da dopisnik prav malo pozna razmere na deželi. Če bomo pustili mi mladino, bo reševala ta narod z nogometom.

Kakšen uspeh rode predavanja in enotedenski tečaji, lahko dokažem, ako želi kdo dokazov. Le stalen kontakt omogoči napredek. Ali ve ta dopisnik, kako so delale podružnice kmetijske družbe, ko so nas odslovile.

Morda piscu ni znano, da smo se vedno borili za izpolnitev in izobrazbo kmetijskega naraščaja in trdo delali v prostem času in ob večerih. Romantika našega življenja je že davno za nami.

Vodstvo kmetško nadaljevalnih šol se je poverilo le učiteljstvu, ki ima razven tečajev, ki jih je napravilo v času svojih počitnic, tudi izpopolnilne tečaje, ki jih je organizirala banska uprava in naša organizacija in z zadostno prakso, ki si jo je pridobilo s študijem strokovnih knjig in s prakso.

Naša organizacija in članstvo se prav dobro zaveda časa. Pogleda naj se samo naše delo, program naših tečajev in našo »Prosveto«. Samo naš stan žrtvuje znaten del počitnic in denar zato, da pomaga narodu.

Očitki glede državljanske vzgoje so, milo rečeno, nesramni. Kdo pa je delal in dela med narodom za idejo nacionalne države. Ali ne leži vse to delo na deželi na naših ramah. Ali ne pozna anonimni dopisnik našega dela, pa tudi naših uspehov? V članku sem iskal konkretnih nasvetov. Rad bi vedel, kako bi reformiral pisec to šolstvo; saj to bi imel biti namen članka. S spremembo osebe — v tem grmu bo zajec? Povejte nam kaj stvarnega. Z izpadi se ne pomaga narodu in se ne gradi. Če hoče pisec pomagati narodu, mora priti v naše vrste, med nas, ki delamo, — pa mu bomo hvaležni za vsak dober in pameten svet, še bolj pa za dober zgled.

I. Hrovat.

Drobiž iz učiteljske torbe

(Nabral — ne—)

V uredništvu »Učitelja« se je izvršila osebná sprememba. Dosedanji urednik tovariš Vujica Petković je podal ostavko na svoj položaj. Izvršni odbor JUU pa je izbral za novega urednika tovariša Radiša M. Stefanovića, ki je upravitelj vladne na ženski učiteljski šoli v Beogradu. Stefanović se je že doslej precej pridno udeleževal na pedagoškem polju in je bil sotruden raznih pedagoških listov. Obvlada odlično italijansko ter se je temeljito poglobil v Montessorinovo pedagogiko. V poslednjem času se je močno poglobil v institucijo otroških vrtec ter jih skušal popularizirati in modernizirati. Na Solunski fronti, kjer je bil komandir čete, je bil odlikovan s francoskim odlikovanjem legije časti. Tovarišu Stefanoviću k imenovanju za urednika »Učitelja« iskreno čestitamo in smo prepričani, da ga bo dvignil na višino modernega sodobnega evropskega pedagoškega glasila.

»Narodna prosveta« posestrima našega »Učiteljskega tovariša« prinaša čisto tudi inserate zdravnikov, zobozdravnikov in drugih. V njih navajajo popuste, ki jih dajejo pacientom iz učiteljskega stanu. Zanimiva je opazka nekega zobnega kirurga, ki je izšla v »N. P.« nedavno in javlja dr. X. Y., absolvent medicinske fakultete v Nanciju v Franciji: »Kao učiteljski sin dajem učiteljskim porodicama 20% popusta.«

Geza Kohn ima največje založništvo knjig v srbskem predelu naše države. Zanimivo je, da je mož iz učiteljske rodovine. Njegov oče je učiteljval v sosednjem Zemunu, ki je bil tedaj še avstrijski. Mladi

Geza pa se je preselil v Beograd ter stopil v tiskarsko obrt. Po pravici ga nazivajo Srbi za svojega največjega kulturnega dobrotnika. Saj nosi večina srbskih knjig ime njegovega založništva. V poslednjem času je založil tudi knjige za narodne šole z nemškimi učnim jezikom in je v njegovi založbi izšlo šest knjig našega ožjega rojaka Pavla Flereta, ki jih je napisal za nemške manjšinske šole in so vse odobrene od ministrstva prosvete.

Solskemu radiju posvečajo po vsem kulturnem svetu največjo pažnjo. V programu šolskih radio oddaj sodelujejo čisto tudi najvišji državni funkcionarji. Tako je n. pr. govoril v radiu prosvetni minister CSR dr. Derer šolski mladini ob 15-letnici obstoja republike. Brnska radio oddajna postaja pa je stopila tudi v službo pedagogike. Ob vsesloveskanskem pedagoškem kongresu, ki se je vršil tam ob koncu prejšnjega meseca, je prenašal mikrofoni del kongresnega programa.

Naš tovariš iz Vardarske banovine, ki poučuje prirodo in kmetijstvo na šolskem vrtu, gotovo ni menil, da se bo glas o njegovi delovni šoli raznesel tudi med nas. V dokaz, da ima učiteljski stan povsod težkoče, navajamo, da so tovariši iz južnega dela naše države naznanili nekateri neuvredni starši predpostavljene oblasti z glavno argumentacijo, češ: šolarji imajo svoje knjige in iz teh se naj čuje, vrt pa naj pusti v miru. Na vrt pa naj gre le — seljak!...

Učiteljske lige za poglobitev stikov med narodi Male antante ter z državami, ki so

† Ljudevitu Mlakarju

Ob sedmini.

Težko je človeku, kadar stoji ob odprtem grobu, pa naj polagajo vanj kogarkoli že, dvakrat pa mu je težko, če izročajo zemlji nekoga, ki ga v življenju ne bo mogel nikoli pozabiti. In ta nekdo, ki ni bil samo znanec, prijatelj, tovariš, ki je bil vzgojnik, ki je s svojo globoko, skrito, bogato dušo zajemal in črpal iz nam neznanih in nedoumljivih sil svojega življenja. Ta človek — vzgojnik, je bil tisti, ki ga je pred kratkim sprejela zemlja.

Dolg in nepregleden žalni sprevod se je zgrnil okrog črne jame, da izkaže zadnjo čast in slovo svojemu dolgoletnemu zvestemu prijatelju, iskrenemu tovarišu in nepozabnemu profesorju.

Stisnilo nas je pri srcu. Torej je vendarle resnica. Do zadnjega trenutka tega skoraj ni mogel verjeti nihče. Pa je padla na krsto prva gruda, za njim še druga in tretja. Ta votel ropot pa je s svojo neizpodbitno resničnostjo našel pot v vsa mlada srca številne množice, stoječe okrog groba. Zdaj se je pričelo tisto slovo, ko hočemo še prav v zadnjem trenutku, ko se že zapirajo vrata minljivosti in odpirajo dvori večnosti, razvozlati in doumeti ono veliko in skrivnostno silo, ki smo jo občudovali do današnjega dne. Saj ni zapustil ne bogastva, ne denarja, ne visokih hiš, samo troje ljudi, ki jim je bil oče, pa tisto majhno in skrito delo, ki mu je žrtvoval življenje. Taka je usoda vseh onih, ki so se udinjali in se še udinjajo z vzgojo mladine in peresom.

go ter ga pripeljala po velikih ovinkih nazaj v domovino, pot, na katero jih je odšlo veliko, vrnilo pa malo. Zivo smo občutili, da je njegova življenjska pot končana, da je legel utrujen in izmučen k zaslužnemu počitku, toda obenem s tem spoznanjem, pa nam je raslo v srce tudi drugo, to, da je pred nami, ki smo komaj dobro stopili v svet, še vsa pot neprehajena in da nas čaka še marsikaj in da nam ne bo nič prizanešeno. To je bil tudi drugi memento, ki je vzdramil naša srca, da smo ob grobu začutili, kako rastemo v novo življenje.

Ob njegovem grobu so stale cele učiteljske generacije. Zivo jim je zazvenela v srce pokojnikova učeniška beseda: Delo za narod je najvišji poklic. Učiteljšče naj stremi vedno in povsod predvsem za tem, da vzgoji cele, značajne, poštene ljudi, ki bodo vredni svojega poklica, ki bodo močni delavci na polju narodne prosvete, ki naj bodo taki, da bo gledalo ljudstvo v njih svoje glasnike, na katere se lahko obrnejo ob vsaki priliki. Kdor ni rojen za učitelja in kdor ni prišel do tega spoznanja, naj raje opusti brezploden trud in naj si poišče svojim težnjam odgovarjajoče delo.

Res, to je bila učeniška beseda! Vsi smo jo občutili kot en sam. Še zadnji hip, prav zadnji, je klicala iz groba vsa živa, vroča in priprečevalna.

Da bi vsi tisti, ki so stali ob pokojnikovem grobu, ko se bodo poslavljali na isti način od sveta in življenja, lahko rekli še tisti zadnji, prav zadnji hip: Nisem živel zastoni!

Moje delo je bilo bogato. Dal Bog, da bi padlo seme na rodovitno zemljo.

Poleg vseh nešteti vencev mu poklanjamo na grob tudi mi svoja: Večen spomin in iskreno hvaležnost.

Sprajc Albin:

† Josip Berce

Za vsako deveto stvar je beseda, za najglobljo, najtišjo je ni!

(Ivan Cankar.)

Tebi, moj »alter ego«, tovariš in najboljši prijatelj, naj pišem posmrtnico, ko mi zalivajo oko solze! — Sredi ogromnega dela za Tvojo ljubljeno svečinsko mladino, državo in narod si se moral zgruditi, od srčne kapi zadet, ko je obmejna Svečina še bila najbolj potrebna Tvojega preizkušene vodstva. Tvojih nasvetov, Tvojega dela! — Pač nedoumljiva so pota božje Previdnosti! Jedva štiri leta si bil v kraljevini Jugoslaviji upravitelj obmejne štirirazredne narodne šole, naš najboljši sosed, tovariš in prijatelj! In koliknega ogromnega dela si izvršil tekom teh borih štirih let! Kakšne silne brazde si zoral! — Preustrojil si šolo v moderno šolo delavnico, napravil si iz šolskega vrta park. Ti veliki ljubitelj prirode, dvignil si čebelarstvo, vodil si pevsko društvo in zbor, ki se lahko postavi ob bok najboljšim iz bližnje in daljnje okolice, prirejal si in vodil odrske prireditve z nežno šolsko mladino in odraslini, s slednjimi si seznanjal ljudstvo z najbolj-